

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. De adoratione Quid & quotuplex ea sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

de amando Deum, vt si ipsum non ames eo tempore, & eo modo apreatiuo, quo amandus est. Secundò, per commissionem contra præceptum negativum de non odio habendo Deum, vt, si cui apprehendendo Deum vt sibi infestum, displiceat Deus, seque odio hominationis ab ipso auertat, illique optet simpli affectu (nam non potest effici, hoc est, ita vt effectum habeat ea prava voluntas) aliquod malum, quod est scelus omnium gravissimum, demonibus, damnatisque famulari.

3. Petes peccatne contra Dei Charitatem, qui vltimum finem in hac vita constituit, volendo hic perpetuò manere?

Huic petitioni sic respondit Castro Palau *tom. 1. tr. 7. d. 1. de charitate, p. 2. n. 6. Sanchez lib. 1. in Dec. c. 35. n. 11. sine, cum Bonacina, circa primum Dec. præcepti. disp. 3. q. 4. p. 1. sine, alisque, affirmant peccare mortaliter, quia præferunt Deo, eiusque visioni, & fructioni delicias huius seculi; at desiderare longam vitam affirmat vocare culpa. Sed hoc dictum non universaliter approbo; si enim ex eo, quòd velis in hac vita perpetuò durare, inferatur, te delicias humanas diuina fructione præferre, etiam cum longam vitam desideras, præfers pro illo tempore delicias humanas diuina fructioni. Ergo hoc etiam sufficit, ut pecces, quia summa perversitas est pro uno, & minimo instanti diuinam fructiorem humana voluptati postponere. Quapropter cum vitam sine termino desideras, solum videtur desiderare hac vita non privari. Hoc autem per se malum non est, sed potius bonum, ergo, &c. Adde te nescire an post hanc vitam salvandus sis, an condemnandus; ergo cum desideras in hac vita perpetuò manere, potest illud desiderare ut periculum condemnationis fugias sed hoc periculum fugere non est malum; ergo non est peccatum mortale tale desiderium absolutum: ergo solum esse potest cum de facto præponis tuam vitam huius seculi bonis, que tibi Deo in æternum præparavit, quòd raro, vel nunquam, nisi sceleratissimo accidit. Meritò Castro Pala.*

§. II. *Quandònam obliget Præceptum affirmativum Charitatis Dei.*

1. Laborant Doctores in assignando tempore, quo debet fidelis ex obligatione actum positivum amoris elicere circa Deum, variæque tempora, vt varia sunt ingenia hominum, assignant. Primum tempus, quod aliqui assignant, est initium vsus rationis. Secundum, finis vite. Tertium, tota vita indeterminate sumpta, vt saltem semel in ea ametur Deus. Quartum, omnes dies festivi, in quibus debemus Deo specialiter vacare. Quintum, tempus, quo adultus suscipit Baptismum. Sextum, tempus, quo quis suscipit Eucharistiam, Septimum, quando forte sumitur Martyrium. Octavum, quando magnum à Deo accipis beneficium. Nonum, quando audis aliquem contra Deum blasphemantem. Decimum, quando gravi urgeris tentatione, præsertim odij Dei cum periculo consensus, nisi ad Deum per amorem te convertas.

2. Mihi placet doctrina Azor. *tom. 1. lib. 9. cap. 4. q. 1. circa 7.* qui docet hoc præceptum Charitatis impo-
tum, fuisse ob justificationem impij: solum igitur tunc obligare, quando impius, qui Sacramentum Pœnitentiæ non est in promptu, non habet aliam viam, quâ se justificet, nisi eliciat actum contritionis, quæ semper aliquo tandem modo actum amoris Dei super omnia dilecti involvit: Consequenter igitur, & indirectè ratione suæ justificationis ad actum charitatis Fideles obligantur. Vide *suprà, cap. 1. §. 1. num. 10.* ubi idem loquendi modus mihi placuit de præcepto actus fidei, & spei; nam per ibidem dicta, & confirmabitur hæc Azorij doctrina, & impugnari poterunt tempora modò assignata numero præcedente.

3. Confirmatur, quia licet communis sententia doceat dari præceptum speciale de amado Deo in illis verbis: *Diliges Dominum Deum tuum, & alibi, tamen non*

ignobiles Doctores docent hoc præceptum non esse speciale, & speciali tempore implendum, sed generale im-
bitum in omnibus præceptis, sicuti secundum præceptum de dilectione proximi non est speciale, sed in Decalogi præceptis contentum, nam propterea dicitur: *In illis duobus præceptis, id est, dilectione Dei & proximi, universa lex pendet, & Propheta, &, Qui habet præcepta mea, & servat ea, ille est qui diligit, me, &, Plenitudo legis est dilectio.* Si enim qui servat præcepta diligit, quique diligit servat jam unum ex his continetur in alio; & consequenter præceptum charitatis indiget solum, & ratione alterius obligabit.

4. Probabilis ergo, & tutissima sententia est illorum, qui negant fideles initio vsus rationis, sic Castro Pal. *tom. 1. tr. 6. de charit. d. 1. p. 4. n. 2: cum Azor. Val. Sanchez. Coninch. ab eodem cit. & sine vitæ: sic idem ibid. d. 9. cum Azor. & Sanchez ab eodem cit. obligari ad se convertendos ad Deum, illum amando; ponere enim ejusmodi obligationem, quæ certè fundamento solido non innititur, nihil aliud est, nisi scrupulos ingerere non quidem iudicatis, quia hi ad eam obligationem minus ad-
vestunt; sed doctoribus, &c. Lege Castr. Palaum, Azor. Sanchez. modò citatos.*

CAPVT IV.

De Cultu dei, hoc est, de primo Decalogi Præcepto. *Vnum cole. Deum.*

Præmissis iis, quæ fuerunt præmittenda, jam tandem ad primi Præcepti explicationem, Deo favente, pervenimus.

Potrà virtus Religionis, quâ Deo debitum cultum exhibemus, significando ejus excellentiam, nostramque subjectionem, alios actus habet exteriores, interiores alios per hōs sola mente, per illos etiam externa locutione, vel operatione Deum veneramus. Veneramus autem specialiter per orationem, adorationem, votum, juramentum; sed quia de voto, & juramento aptior videtur locus in secundo præcepto, hinc solum breviter prius agemus de adoratione, & oratione, virtutis Religionis actibus, deinde de peccatis eidem Religioni contrariis.

§. I. De Adoratione.

Quid sit, quomodo lex adoratio, & in quos cadat.

1. Adoratio latè sumpta est actus creature rationalis, quo significat submissionem, & reverentiam ob alicujus excellentiam, juxta illud *Genes. 10.* ubi Loth. dicitur adorasse Angelos, & *Reg. 11.* ubi refertur, Bersabee adorasse Salomonem. Stricta sumpta est actus quo quis proficitur cognoscere, seu colere excellentiam Dei. Sic *Deuter. 6.* dicitur: *Dominum Deum tuum adorabis;* sic *Matth. 4.* *Magi præcipientes adoraverunt puerum, sic. Joan. 9.* *Cæcus illuminatus procedens adoravit Christum.*

2. Triplex autem à Theologis solet adoratio distinguui: Latria, Hyperdulia, Dulia; ita *S. Thom. 3. part. q. 25. & Commentatores, alique passim.* Prima est, quæ fertur in Deum increatum: Secunda in Beatam Virginem, quæ habet peculiarem Sanctitatis excellentiam supra cæteros Sanctos: Tertia in Sanctos, & Angelos qui sunt Beatissima Virgine inferiores. Strictè enim sumpta adoratio Sanctos adoramus, quoties eorum sanctitatem licet creatam, in qua tamen respicimus modò quodam peculiari, & supernaturali Dei excellentia, veneramus.

3. Rursus, dupliciter potest quid adorari Latria: Præmodò per se, & ratione sui, & sic ipse solus Deus est p
Latriam

Latriam adorandus. Secundò ratione ipsius Dei, & per
 conjunctionem ad ipsum, cum quo facit unum; & hoc
 modo adoratur per latriam Humanitas Christi, quæ
 personaliter unita cum Deo. Vnde videtur Christum Do-
 minum adorandum esse lapsa per se, & ratione sui, quia
 Christus absolutus est, & dicitur persona divina, ipsa
 Humanitas Christi est adoranda per latriam ratione con-
 junctionis cum personalitate divina. Eucharistia autem
 per latriam ratione sui est adoranda, adoratur enim ibi
 personaliter idem Christus Dominus: lege Snaar. qm. 1.
 in 3. d. 51. s. 1. s. 4.

4. Reliquiæ ejusdem Christi Domini, ut spina, Suda-
 rium, Crux, seu ejus fragmentum, in quibus idem passus
 est, & mortuus; adorantur etiam latria per conjunctio-
 nem, sicut ipsa humanitas, quia adorantur, ut quid unum
 cum Christo: nam ex se nullam habent excellentiam
 vera & stricta adoratione dignam. Reliquiæ beatissimæ
 Virginis, & Sanctorum eodem proportionali modo ado-
 rantur per Hyperdoliâ, vel Doliâ ratione conjun-
 ctionis cum Virgine, vel Sanctis.

5. Sed quid de Imaginibus dicitur? Respondeo has
 adorari eodem modo, quo adorantur prototypa, seu exem-
 plaria, id est, quo adorantur ipsæ res quæ per imaginem
 representantur: sed propter significationem referunt
 eam, seu significant prototypa: S. Thom. 1. part. q. 25.
 art. 4. & Commentar. *ibid.* Hinc imagines Dei,
 Christi, Eucharistiæ, adorandæ veniunt per latriam, ima-
 gines Beate Virginis per Hyperdoliâ, Sanctorum
 per Doliâ. Omnes, non quidem per se sed per relatio-
 nem ad ea, quæ representantur; per se enim spectatæ, &
 veluti materialiter, & sine ordine ad representatas,
 licet mereantur quandam venerationem, quia sunt res
 materiales spectantes ad pietatem, & Religionem, ut
 sunt materialia ligna, verbi gratia, & lapides templo-
 rum, non tamen mereantur propriam adorationem, de qua
 nos agimus: ita Conc. Trident. sess. 25. in Decr. de Vener.
 Sanctor.

6. Imagines Crucis, Spinarum, Sudarij, & similium in-
 strumentorum, si efformentur ad representandum Chri-
 sti Passionem, seu Christum passum, adorabuntur ado-
 ratione latriæ per significationem, quia tunc sunt ima-
 gines Christi pro nobis passus: at si sumantur præcisè,
 ut significant illa instrumenta passivis inanimata, tali
 adoratione non sunt digna. Notat tamen S. Thom. 3. q.
 24. art. 4. differentiam inter Crucem & cætera dicta in-
 strumentum, quod Crux semper assumitur non solum ad
 representandum Crucem, in qua pependit Christus, sed
 etiam ad representandum ipsum pendentem, Christum:
 alia autem instrumenta rari assumuntur ad representan-
 dum Christum passum; quare cuiusque Crucis adhi-
 betur latria per significationem, non vero cæteris instru-
 mentis.

7. Petes, Beatissima Virgo, quandoquidem est con-
 juncta cum Christo Domino per relationem Maternitatis,
 potest adorari per latriam ratione conjunctionis;
 Respondeo posse, sed non solere, nec fidelibus id suaden-
 dum, propter periculum ipsam propter se ipsam ado-
 ranti, quod non subest in cæteris vilioribus rebus, licet
 Christo conjunctis: ut fuse Theologi, S. Thom. dist. 23.
 q. 5. Clarus Castro Pal. tom. 2. tract. 4. d. 1. p. 7. n. 6. alique
 citati.

An sit præceptum de adorando dicam §. 3. n. 3.

Qui sunt in Sanctis, quos adorare per Doliâ liceat.

8. Recole primò cultum seu adorationem aliam esse
 publicam, quæ scilicet ab Ecclesia instituta est, & illius
 nomine fit: aliam privatam, quæ fit nomine, & devotione
 privatorum fidelium. Recole secundò Sanctos alios esse
 canonizatione, beatificatione, vel generali approbatio-
 ne Ecclesiæ tales, alios esse tales, ob certitudinem, quam
 tu de illorum sanctitate privatim habes, ob certitudi-
 nem, inquam, morale, sine qua certitudine semper esset
 venerarium adorare.

Part. I.

9. His in memoriam redactis. Dico primò, cum Sua-
 rez tom. 1. in 3. p. 52. s. 1. vers. Responder. Bellar. de San-
 ctis, c. 20. Sanchez in Dec. lib. 2. cap. 43. n. 3. Ad Adoran-
 dum, seu colendum privato cultu aliquem sufficit, si pri-
 dentè nobis persuademus illum esse Sanctum; seu Dei
 amicum in gloria. Ratio est, quia sic non erit mortale pe-
 riculum errandi, secus autem erit.

10. Dico secundò cum iisdem, ad colendum cultu
 publico, debet sanctitas ejus, qui colitur, esse ab Ecclesia
 publicè proposita. Ratio est, tum quia textus in c. fin. de
 Reliquiis & venerat. Sanctorum, aliaque Pontificum pro-
 hibitiones, tum quia ordo rectus exigit, ut publicè solum
 qui publicè propositus est, colatur.

11. Ex his inferitur defuncti viri, quem Sanctum pu-
 tas licet tibi, præcisè semper scandalo pedes, & reli-
 quas osculari, eisdem cum decoro servare, et orationem
 fundere, ejusdem imaginem depingere, & domi habere,
 diem mortis ejus privatim ut festum colere, in ejus-
 dem vigilia jejunare, in privatis colloquiis, aut precibus
 Sanctum, & Beatum nominare, & invocare, *Pater & Ave*,
 in illius honorem privatim recitare, votum privatim
 ei nuncupare, quia hæc omnia publicum cultum nequa-
 quam sapiunt. Contrà, non licet ejus nomen in Litanis,
 etiam privatim eas recitando, apponere, ejus imaginem
 in Altari etiam privato, vel in Ecclesia collocare (nisi
 constet collocari ad solum ornatum (in orationibus,
 seu collectis Missæ, vel Officij nominate, vota publica
 (ut solent Civitates facere in publicis necessitatibus)
 ex promittere, diem festum publicè in ejus honorem,
 etiam approbante Episcopo, instituire, & similia, quia
 hæc vel publicum cultum supponunt, vel sunt instituta
 solum ad Sanctos publicè propositos venerandos Lege
 Barbofam in coll. ad Trid. sess. 25. de invocac. Sanctorum,
 vers. *Nullam solitam exponere*, & Lezanam v. *Sanctorum
 cultum*, n. 6.

12. Dixi autem (defuncti viri) nam adorare virum,
 quem sanctum reputas dum vivit, non licet, nisi ex pe-
 culiari Spiritus sancti instinctu, juxta illud: *Neminem
 in via salvaveritis*: ejus orationes coram, vel per litte-
 ras implorare, seu petere, quo liceat, non est dubium,
 quia hæc non est oratio, sed commendatio: solum
 quæri posset, an liceat me commendare homini, quem
 reputo Sanctum, dum vivit & absens est? Sanè leguntur
 aliqui etiam multum distantes se sancto Antonio,
 cum divina approbatione commendasse. Id quod innuit
 se facti est.

11. Quid, & quomplex sit Oratio, deque ejus præcepto.

1. Oratio proprie est petitio, quæ ad Deum, vel ad
 alium propter ipsum dirigitur, quæ petitur res
 seu bona nobis decencia: ita S. Thom. 2. 2. quest. 83. *ibid.*
 Commentar. Dixi (proprie) quia largè significat quam-
 cunque elevationem mentis ad Deum per laudem, in-
 vocationem, confessionem peccatorum gratiarum actio-
 nem, &c.

2. Ex parte ejus, qui orat, alia oratio est publica, alia
 privata. Ex parte ipsius actus orationis, alia est vocalis,
 alia mentalis.

3. Duplex est præceptum de orando, idemque est de
 adorando Deum. Alterum naturale, quia præcisè quo-
 cunque Ecclesiæ præcepto, tenemur bona, quæ nobis
 sunt convenientia procurare, & mala remove, remo-
 vere autem tentationes, multaque alia mala, & procurare
 bona maxime supernaturalia, & præsertim perseverantiam
 in bono, non possumus, nisi ea expectando, & im-
 petrando à Deo. Hoc naturale præceptum confirmatum
 fuit à præcepto Dei positivo *Deuter. 6. ibi: Dominum
 Deum tuum adorabis*, & ibi: *Oportet semper orare*, &c. &
 alibi. Alterum præceptum est Ecclesiasticum, quo obli-
 gamur assistere sacro diebus festis; tunc enim omnes
 circumstantes unà cum Sacerdote offerunt Deo sacrificium,
 illumque adorant, & orant per orationes, adora-
 tionisque ab eodem Sacerdote exhibitas.

G 2

4. At